

บทที่ 1

บทนำ

กล้วยไม้เป็นชื่อเรียกพรรณไม้ในวงศ์ Orchidaceae ประกอบไปด้วย หลายสกุล หลายชนิด ในปัจจุบันพบว่ามีจำนวนประมาณ 796 สกุล 19,000 ชนิด (อบฉันท, 2544) มีการกระจายพันธุ์อยู่ทั่วโลก ตั้งแต่พื้นที่ราบเหนือระดับน้ำทะเลจนถึงเทือกเขาสูง แหล่งที่สามารถพบกล้วยไม้ชนิดต่างๆ จำนวนมากอยู่ในเขตร้อน

ประเทศไทยเป็นแหล่งกล้วยไม้เขตร้อนที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก เฉพาะในประเทศไทย สามารถพบกล้วยไม้อยู่ประมาณ 167 สกุล 1,140 ชนิด (อบฉันท, 2544) หนึ่งในสกุลของกล้วยไม้ที่พบในประเทศไทย และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นอย่างมาก คือ สกุล รongเท้านารี (*Paphiopedilum*) มีอย่างน้อย 14 ชนิด ที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย กล้วยไม้สกุลนี้ มีรูปทรง สี สัน สวยแปลกตา บางชนิดมีลายที่ใบด้วย มีการนำกล้วยไม้รongเท้านารีมาปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์ใหม่ๆ และมีการขยายพันธุ์เพื่อการค้าอย่างแพร่หลาย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะที่สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น กับบางประเทศในยุโรป โดยใช้ประโยชน์ในลักษณะไม้กระถาง

กล้วยไม้รongเท้านารีที่พบในธรรมชาติ บางชนิดมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก จึงมีความสับสนในการจัดจำแนก นอกจากนั้นแล้วถูกผสมที่มนุษย์ได้ทำการผสมพันธุ์ขึ้น โดยเฉพาะถูกผสมข้ามครั้งแรกมีลักษณะคล้ายคลึงกับต้นพ่อแม่ มาก การหาวิธีที่นำมาใช้ช่วยจำแนกชนิด และพันธุ์ต่างๆ จะมีประโยชน์ในการเข้าใจถึงความหลากหลายของพืชกลุ่มนี้ อีกทั้งยังใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาพันธุ์ได้ด้วย การวิเคราะห์ไอโซไซม์เป็นการวิเคราะห์โปรตีนรูปแบบหนึ่ง โดยใช้เทคนิคอิเล็กโทรโฟรีซิส ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่แพง ทั้งยังสามารถทำกับพืชได้จำนวนมากอย่างรวดเร็ว โดยการใช้ชิ้นส่วนพืชเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทำให้สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างชนิดตลอดจนหาความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างชนิดได้ (Moore and Collins, 1983) และสามารถยืนยันการเป็นลูกผสมได้

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างทางสัณฐานวิทยา และใช้ผลการวิเคราะห์ไอโซไซม์มาสนับสนุนการจำแนกชนิด และศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมระหว่างชนิดของกล้วยไม้รongเท้านารีของไทย